

Treball en xarxa per a la generació i difusió de propostes didàctiques per a l'educació de les arts plàstiques i visuals¹²

Autoria:

Pallàs Duran, Jordi
jordi.pallas@urv.cat
Universitat Rovira i Virgili
Departament de Pedagogia de la Facultat de Pedagogia i Psicologia
Carretera de Valls s/n, 43007
Tarragona, Catalunya, Spain

Àmbit:

Experiència per al treball en xarxa

Contextualització

La societat actual està experimentant molts canvis i molt accelerats que ens obliga a repensar constantment la societat en la que vivim i la que volem construir, així com el paper que l'educació ha de jugar en aquest context. La reflexió sobre els temps presents i sobre el sentit de les nostres pràctiques educatives se'ns presenta inevitable si volem oferir una educació de qualitat.

Les institucions educatives són un espai per a la formació dels joves. Però, certament, no és la única. Els alumnes, cada cop més, no només es formen en àmbits formals. L'accés a la informació s'ha estès a través de les biblioteques, dels mitjans de comunicació o a través d'Internet, i els joves no només aprenen anant a classe, llegint a la biblioteca, veient documentals o navegant per Internet. L'aprenentatge també es dona parlant amb els pares, jugant amb els amics o conversant amb persones del barri. A més a més, els coneixements que adquireixen en els àmbits formals no sempre són els que més perduren ni més incidència tenen en la seva formació. Així, quin ha de ser el paper de l'Escola i de la Universitat si la informació i la formació es poden trobar també en altres espais i potser són de més qualitat?

La forta crisi econòmica que ha esclatat aquest 2008 ha posat de manifest la necessitat de reubicar el progrés econòmic com a centre de les nostres vides. El progrés econòmic d'uns quants està resultant molt car per a molts. L'avenç en àmbits com l'econòmic o el tecnològic de les nostres societats no ha anat acompanyat d'un progrés ètic i moral, cosa que ha fet que, persones ben formades, que han passat per importants escoles i

¹ Comunicació presentada en el marc del 1r Congrés de Formació per al Treball en Xarxa a la Universitat. Complexitat, corresponsabilitat i construcció del coneixement, celebrat a Barcelona el 12 i 13 de febrer de 2009.

² Els autors de la comunicació es fan responsables de la correcció lingüística d'aquest document.

universitats, i hi hagin adquirit molts i segurament bons coneixements, els hagin utilitzat únicament pel seu benefici personal i, moltes vegades, de forma fraudulenta. Això ens obliga a repensar novament quin paper han de tenir les institucions educatives i quina és la finalitat que han de perseguir. I potser, anant més enllà, ja no només cal pensar què volem aconseguir sinó com ho volem aconseguir, ja que els mitjans han d'anar en consonància amb els nostres propòsits per generar unes propostes coherents i plenes de sentit.

D'aquests dos punts podem concloure que les institucions educatives no es poden limitar a transmetre un seguit de coneixements 1) perquè els coneixements els poden trobar en altres llocs i, segurament, de forma més ràpida i 2) perquè no és tan important tenir un seguit de coneixements com saber aplicar-los d'una forma correcta i adequada, no només pensant en el propi benefici sinó en construir una societat més justa i millor per a tots.

Ortega y Gasset deia "jo sóc jo i les meves circumstàncies" pel que el context en el que vivim ens limita i ens ofereix el marc de possibilitats en el que podem desenvolupar-nos. És a dir, jo puc fer en funció del que el meu context em deixa fer; Jo puc ser en funció del que el meu context em possibilita ser. Per això és important rescatar la segona part de la frase de Gasset, molt sovint oblidada, que diu "i si no salvo el meu context no em salvo a mi". El que vol dir que, fins hi tot des de l'actitud més egoista, s'hauria de mirar pel benefici de tots, perquè a tots ens interessa viure en una societat en la que tothom disposa d'un context més favorable, que ens permeti fer i ser, en la mesura del possible, tot allò que vulguem. Mirar únicament pel benefici personal és, a més a més d'insolidari, una sobirana estupidesa, ja que en una societat cada cop més interdependent és conjuntament amb els altres amb els que definim i construïm aquestes circumstàncies que ens limiten i possibiliten. Una interdependència que ara no només és local, sinó global, pel que hem de mirar de generar una consciència que tingui en compte els efectes de les nostres vides no només a petita escala sinó a nivell mundial.

Ara bé, la consciència és important, però no és suficient. El primer pas és, certament, fer que tothom entengui que hem de ser solidaris, hem de ser ecològics, hem de ser respectuosos,... però quantes persones saben que han de ser ecològiques i no reciclen, per exemple. Les institucions educatives no es poden limitar a oferir coneixement i tractar de conscienciar als alumnes. No és que vulgui afegir-li més responsabilitats a les escoles de les que ja els han carregat a les seves espatlles. El que pretenc és fer evident que amb la consciència no n'hi ha prou i que potser hem de generar unes altres pràctiques educatives que no només conscienciïn als alumnes, sinó que els impliquin activament i sàpiguen utilitzar aquest coneixements de forma sàvia i adequada. Aquestes noves propostes educatives haurien de fer que aquesta consciència es manifesti, és a dir, no només s'ha de dir, sinó que s'ha de generar unes pràctiques per a que les persones puguin posar en marxa accions solidaries, ecològiques, respectuoses... En educació també hem de passar del dit al fet. I aquesta educació ha de fer que els alumnes tinguin la possibilitat d'implicar-se en projectes que promoguin aquests valors, al mateix temps que segueixen aprenent els continguts de les matèries. Però aquests continguts han d'anar acompanyats de l'actitud i

dels valors adequats per al seu ús, perquè no volem que ens torni a passar que siguem capaços de generar un coneixement per a generar energia nuclear i que acabem utilitzant-lo per fer-ne bombes.

I cal adonar-se que precisament els mateixos canvis de la nostra societat que ens han dut a aquest cul-de-sac insolidari, també són els que ens permeten o ens podrien permetre transformar-lo. Una societat de la informació, on els alumnes tenen accés al coneixement dins i fora de les aules genera una ciutadania més informada i, per tant, amb més potencial crític i actiu. Utilitzar els mecanismes que aquesta societat de la informació ofereix: Internet com a plataforma de lliure difusió de coneixements, com a espai per a la cooperació i el treball en xarxa... fa possible la implantació de noves propostes educatives més acords amb la societat democràtica en la que vivim i per a la construcció de nous agents crítics implicats en un canvi cap a la millora de la nostra societat.

Idees principals

Què podria fer doncs l'educació formal? En primer lloc, ser capaç d'establir un diàleg entre els coneixements acadèmics i els coneixements més informals, o el que és el mateix, generar un diàleg entre agents del món acadèmic i d'altres agents de les seves comunitats. I no només establir un diàleg sinó comprometre's en projectes conjunts en que ambdós es puguin aportar coneixements i beneficis. D'aquesta manera és factible generar una comunitat educativa extensa, on el treball en xarxa és clau per al seu èxit. En segon lloc, generar projectes o propostes educatives on impliquin els alumnes en activitats solidaries, on els alumnes, per osmosis, vagin fent seus els valors treballats i s'adonin de les seves possibilitats com a agents de canvi.

És per tot això pel que hem mirat de generar una proposta educativa que intenti promoure persones formades, però alhora, conscients i implicades en el seu context. Persones coneixedores de la xarxa d'associacions i d'institucions que treballen per a la millora dels seus barris. Persones emprenedores i amb capacitat per al treball cooperatiu. Persones conscients de les necessitats dels contextos en els que vivim i amb la voluntat per tractar de millorar-los. Persones conscients dels nostres recursos, de les nostres possibilitats d'acció i transformació. Persones en les que plantem la llavor per a una futura implicació personal i el desig de seguir transformant i millorant la seva realitat.

En aquest sentit, hem tractat d'introduir alguns canvis a les nostres classes per tractar de posar en marxa aquest tipus de propostes educatives que impliquin els alumnes en un treball en xarxa per a la millora del seu context.

Des de fa un any, dins l'assignatura *Expressió Plàstica i la seva didàctica* de la facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia de la URV s'està portant a terme un projecte d'innovació docent en el que les alumnes de magisteri dissenyen noves propostes didàctiques en l'àmbit de les arts plàstiques. Ara

bé, fins el moment, les activitats que aquestes alumnes de magisteri³ (futures mestres) havien dissenyat només havien tingut repercussió en el context classe i en la seva pròpia formació. És a dir, les propostes educatives que generaven les alumnes només eren compartides entre les companyes de classe, sense tenir cap altre tipus de difusió ni extensió. A més a més, les propostes sempre quedaven en un pla teòric, ja que no podíem comprovar l'autèntica eficàcia de les propostes al no tenir alumnes reals amb qui testar-les. Les activitats que plantejaven eren simulades amb les companyes de classe, però desconexíem l'impacte i eficàcia que podien tenir amb els seus futurs alumnes. Per tot això, aquest any ens hem plantejat uns nous reptes vinculats a la difusió d'aquestes propostes educatives i al seu assaig amb alumnes reals a través del treball cooperatiu en xarxa. D'aquesta manera, les alumnes podran observar l'eficàcia de les seves propostes educatives i, alhora, es generarem un material que podrà ser d'utilitat per a totes les mestres en exercici.

Les escoles que hem escollit per treballar en el projecte són de Tarragona ciutat o, en alguns casos, de diferents ciutats que són a prop dels llocs de residència de les alumnes, ja que això facilita l'accés de les alumnes al centre i millora la seva implicació al observar els efectes del seu treball sobre la seva realitat més propera. Aquesta decisió ha estat circumstancial, ja que si les alumnes haguessin estat d'una altra zona hagués estat en aquesta en la que s'haurien dut a terme. Per aquest mateix fet, creiem que l'experiència podria ser extrapolable i podria expandir-se a qualsevol lloc que es volgués portar a terme.

Les diferents classes es van dividir en grups de 4 o 5 persones que serien les que treballarien conjuntament al llarg del procés. Un cop confeccionats els grups de treball, cada un d'aquests es va posar en contacte amb mestres en exercici per tractar de vincular les propostes de les alumnes de magisteri amb les necessitats reals de les seves aules. Així, el primer gran canvi que ha patit l'assignatura ha estat deixar de partir del currículum (primer nivell de concreció) per a confeccionar les propostes educatives i treballar a partir dels problemes reals de les mestres en exercici (o el que és el mateix, tenint en compte el segon nivell de concreció, context de centre, pensar les propostes per treballar a l'aula, tercer nivell de concreció, per alumnes concrets), cosa que convertia en molt més reals els seus esforços.

D'aquesta manera obteníem un doble benefici: 1) les propostes no eren genèriques i no quedaven només en un pla teòric en funció d'uns hipotètics alumnes. Les propostes havien de tenir present quin era el context de centre en el que s'inscriurien i havien de ser pensades per a uns alumnes concrets amb unes característiques determinades. Aquest fet obliga a les alumnes a ser molt més exhaustives i a pensar en molts més aspectes que si aquestes activitats només fossin simulades amb companys de classe com s'havia estat fent fins el moment. Per altra banda, 2) les seves propostes havien de mirar de generar respostes a problemes reals als que s'enfronten les mestres ja en exercici. D'aquesta manera podíem oferir possibles

³ Sempre em referiré a aquest col·lectiu en femení, ja que tot i que hi ha alguns alumnes nois, la seva gran majoria està format per noies.

solucions a demandes de contextos reals i veure com tot el treballat al llarg del curs servia per al seu desenvolupament futur.

Un aspecte que no cal oblidar és que la formació que reben les mestres en relació als coneixements d'educació artística es limita a una o dues assignatures obligatòries (segons especialitat) durant tota la carrera, pel que és un fet evident la manca de formació en aquest àmbit de moltes mestres. Així, amb la nostra proposta no només aconseguim millorar els aprenentatges de les nostres alumnes, fent que siguin més reals i havent de desenvolupar competències més lligades amb el seu context educatiu futur, sinó que oferiríem la possibilitat d'ampliar els coneixements de les mestres en exercici amb un ventall més ampli de possibilitats educatives i tenir més recursos per millorar les seves classes.

Però els beneficis no acaben aquí, ja que les propostes didàctiques que estan fent les alumnes de magisteri (el projecte encara està en procés) estan sent supervisades no només pel professor de l'assignatura sinó també per les mestres. Aquest procés està millorant els aprenentatges de les alumnes de magisteri ja que no només aprenen del seu professor i dels seus iguals, sinó que aprenen d'altres mestres amb qui poden anar compartint els seus dubtes i progressos en relació al seu treball.

Un cop les alumnes de magisteri hagin finalitzat les seves propostes seran testades per a les mestres en exercici amb els seus alumnes. Un cop provades hi haurà un feedback sobre el seu funcionament. Aquest procés ajudarà a comprovar la viabilitat de les seves propostes i a fer evident els seus punts forts i febles i donarà la possibilitat de corregir els aspectes que calgui modificar. D'aquesta manera es posa l'accent en la idea de procés, cosa que també haurà de tenir la seva correlació en l'avaluació, que serà a través d'un portafolis. En aquest, es plasmarà no només la solució final, sinó tot el procés seguit i, el més important, la reflexió sobre tot el seu procés d'aprenentatge, acció que haurà de predominar en el seu futur exercici si volen ser mestres crítiques i amb capacitat de transformació.

L'avaluació, com a part integrada del procés d'aprenentatge, adquireix especial rellevància. L'avaluació del procés d'aprenentatge de les alumnes, en un projecte que rep constants feedbacks per part del professor i de les mestres, ajuda a situar a les alumnes, en cada moment, els progressos que estan obtenint i ofereix pistes per saber cap a on redirigir el passos tant en relació al projecte com sobre els seus aprenentatges. Una avaluació que triangula les valoracions del professor, amb la de les mestres, amb la de les companyes de grup i amb les de cada una de les alumnes. L'avaluació, per tant, es transforma en una eina més justa ja que inclou les veus de tots els agents implicats en el procés. Avaluació tradicional (per part del professor, més les aportacions de les mestres), coavaluació (per part de les companyes) i autoavaluació (per part de les pròpies alumnes) s'entrecreuen per a posar sobre la taula diferents punts de vista que han d'enriquir les valoracions i indicacions per a cada una de les alumnes.

Tot i que el procés descrit fins el moment ens semblava molt enriquidor per a totes les persones implicades –professor de l'assignatura, alumnes de magisteri i mestres en exercici-, encara vam creure que ens faltava donar

un pas més enllà. Per això, a més a més de millorar els aprenentatges de les nostres alumnes i d'oferir recursos a algunes mestres en exercici, volíem que tot aquest treball pogués arribar al màxim de gent possible. Per això, i de forma paral·lela, s'està confeccionant una pàgina web en la que qualsevol mestre podrà descarregar-se les activitats confeccionades, amb l'únic compromís d'explicar com ha funcionat l'activitat en el seu context i, d'aquesta manera, seguir enriquint entre tots el procés. En aquest web no només es penjaran les propostes educatives sinó la filosofia de fons i l'esperit amb que s'haurien de dur a terme.

D'aquesta manera, alguns dels objectius que ens hem marcat assolir amb aquest projecte són:

- Per part de les alumnes de magisteri:
 - o Dissenyar propostes educatives en l'àmbit artístic que puguin servir a mestres en exercici
 - o Millorar les seves estratègies d'indagació i reflexió sobre la realitat i possibilitats docents.
 - o Comprovar la viabilitat de les seves propostes.
 - o Millorar el seu treball en equip i en xarxa, així com desenvolupar valors com el compromís en la millora de la comunitat.
 - o Acostar la realitat de l'aula al seu context professional futur i treballar per millorar les seves competències professionals.
- Per part de les mestres en exercici:
 - o Conèixer noves propostes educatives.
 - o Implicar-se en la formació de nous mestres a partir de provar les seves propostes i donar un feedback sobre el seu resultat.
 - o Millorar la seva activitat docent a partir de la recerca i indagació constant (amb l'ajut de les alumnes de magisteri) de forma cooperativa.
- Per part de la comunitat educativa:
 - o Oferir un projecte per a la millora de la docència dels mestres en actiu i de les futures mestres.
 - o Establir una xarxa d'intercanvi d'experiències reeixides.
 - o Generar una comunitat educativa extensa implicada en un procés de millora integral.

Un altre dels aspectes a destacar del projecte és la possibilitat de treballar per competències. Una de les dificultats més grans a l'hora d'avaluar les futures mestres durant la carrera sempre ha estat saber si aquestes seran o no unes bones mestres. No tenim la certesa que existeixi una efectiva correlació entre les alumnes que treuen millors notes i les que seran les millors docents. Una alumna que treu molt bona nota en un examen on demostra tots els seus coneixements no ens garanteix que sàpiga utilitzar-los en el moment oportú de la manera més idònia. La capacitat d'improvisació, de saber respondre en un moment determinat davant un fet inesperat, de generar una bona pregunta, de fer una bona retroalimentació, de fer un bon diagnòstic del procés d'aprenentatge d'un alumne, per exemple, divergeix molt de les habilitats que es poden demostrar en un

examen. Per això, si volíem aconseguir que les nostres alumnes assolissin un seguit de competències més reals i afins a la seva professió, les classes no es podien limitar a un transvasament de continguts del docent a aquestes. S'havia de generar un espai i un temps per a què les alumnes assolissin coneixements, però també perquè els poguessin utilitzar, aplicar, compartir i reflexionar.

Treballar per competències (ús i mobilització d'uns coneixements per a resoldre una situació determinada) posa sobre la taula la necessitat de plantejar les classes d'una altra manera, així com una forma alternativa i més real d'avaluar els seus aprenentatges. El projecte ha intentat que les alumnes fessin front a situacions reals i, tot i que elles no poden experimentar en primera persona les seves propostes, sí que n'obtenen uns resultats reals que les obliguen a repensar la seva feina en clau més reflexiva i ancorada amb la realitat. Un ancorament en la realitat que no ens ha de constrènyer a ella, sinó que ens ha de permetre repensar-la per transcendir-la i millorar-la. És en aquest context que les alumnes poden desenvolupar algunes competències pròpies del seu exercici professional futur i, llavors, també ser avaluades.

Per aconseguir que el projecte sigui exitós, la relació de les alumnes de magisteri amb les mestres ha de ser, i està sent, intensa i prolongada, ja que el projecte requereix d'una anar i tornar, d'un diàleg constant per a compatir inquietuds, detectar necessitats, decidir possibles focus per a les activitats, supervisar el procés del disseny, compartir resultats i modificar o reconfigurar les parts necessàries per assolir els objectius plantejats. És a dir, cal un aprenentatge dialògic que s'enriqueix a partir de la confrontació dels dubtes i les reflexions de tots els participants.

Per aconseguir-ho hem treballat a través de la metodologia Aprenentatge Servei (APS). Aquesta metodologia combina processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte ben articulat on els participants aprenen tot treballant en necessitats reals de l'entorn amb la finalitat de millorar-lo. La clau està en l'articulació d'un aprenentatge experiencial (ja promogut per Dewey o Montessori) vinculat amb una acció social transformadora. Al ajuntar-los es transformen els dos components (aprenentatge per un costat i servei per l'altra) afegint valor a cada un d'ells. Al ajuntar aquest dos ingredients en un sol projecte aconseguim millorar l'aprenentatge a partir d'una recerca, una acció i una reflexió sobre aquesta, al mateix temps que generem una responsabilitat socials i millorem l'educació en valors i la construcció d'hàbits de les nostres alumnes. Aquests projectes generen un cercle virtuós, ja que els aprenentatges acadèmics milloren la qualitat del servei ofert i amb el servei solidari ofert es genera un impacte i s'estimulen noves produccions de coneixement. L'emblema d'aquesta metodologia és "aprendre serveix i servir ensenya". Però per a desenvolupar aquest projectes no treballem sols. Requerim del treball en xarxa amb altres institucions amb les que col·laborar per desplegar un projecte de qualitat que tingui un impacte i repercussió positiva, al mateix temps que es resol o es treballa per resoldre una necessitat real de la comunitat.

El treball en xarxa ens ha permès generar una comunitat d'aprenentatge extensa que amplia tant els agents implicats com les possibilitats d'acció. El treball en xarxa permet saber en què i quines direccions estan treballant diferents institucions. Permet generar cohesions i que tots puguem anar en una mateixa direcció. En un moment en que la societat, en general, i els mitjans de comunicació, en particular, fomenten uns valors moltes vegades oposats als que s'intenten promoure dins les institucions educatives, és bo unir esforços per tractar que els màxims agents de les comunitats d'aprenentatge –alumnes, escola, universitat, família, associacions i d'altres organitzacions de la comunitat- comparteixin un mateix projecte i treballin conjuntament per portar-lo endavant. Només treballant plegats generem força i poder per canviar les coses. Lluitant aïlladament tenim menys força i podem acabar convertint-nos en Quixots lluitant contra molins de vent.

Amb aquest idea de sumar esforços, vam presentar el projecte al Centre Promotor d'Aprenentatge Servei que ha cregut en ell i l'ha incentivat econòmicament per fer-lo viable. No és que sigui necessari una gran quantitat de diners per portar a terme la gran majoria d'aquests projectes, però en el nostre cas, per exemple, aquests tipus d'ajuts han permès generar el web o poder fer filmacions de les experiències per comentar-les a classe i després penjar-les al web.

Conclusions i recomanacions

Treballar conjuntament, en un projecte en xarxa que mira d'ampliar les relacions dels diferents membres de la comunitat educativa, per fer confluïr interessos, necessitats, demandes, coneixements... de totes les parts implicades, resulta una rica trobada on totes les parts en resulten beneficiades. Establir ponts de comunicació i cooperació entre els diferents agents, així com entretenir una relació més sòlida entre tots els moments de la formació de les mestres (inicial i permanent) ajuda a configurar un sentiment de pertinença més fort com a membres d'una comunitat educativa i a implicar-s'hi.

Nosaltres no som polítics, però les nostres accions tenen un marcat caràcter polític. De fet, decidir explicar A o B ja és una acció política. I decidir transformar en nostre context ensenyant A o B encara resulta d'una implicació política més potent. Si entenem que el que estem formant no són a persones amb uns coneixements determinats sinó a nous ciutadans, hem d'entendre que la nostra pràctica educativa ha de promoure unes ciutadanes crítiques i implicades, conscients del seu poder com a agents de canvi. Persones que visquin en la seva pròpia pell l'experiència transformadora i que s'adonin que poden aprofitar tot el seu potencial desenvolupant projectes en xarxa que posin petits grans de sorra per a que les coses siguin, efectivament, diferents. I el més important és que les nostres accions no només canvien els nostres contextos sinó que ens canvien a nosaltres mateixos. Som nosaltres que, al implicar-nos en aquests projectes solidaris i transformadors, prenem consciència de tot el nostre potencial i ens dóna més força per a seguir treballant en aquesta direcció. La nostra meta com a docents ha de ser convertir-nos en innecessaris, ja que el més important és plantar la llavor en els nostres alumnes, perquè sigui en ells on neixi la necessitat de seguir treballant en

aquests projectes, que s'adonin i comprenguin com poden influir en el seu propi destí i en la seva capacitat de crear i donar forma a la realitat. Una realitat que no està prefixada i que ells, com a ciutadans, no han de limitar-se a conèixer i adaptar-s'hi, sinó que han de ser conscients que recau en ells la possibilitat de transformar-la i de treballar per a donar-li forma. En el fons, es tracta de fer evident que són ells qui determinen i determinaran la realitat amb les seves accions. I perquè això sigui així, cal ampliar els seus coneixements i les seves capacitats per a crear el seu futur, perquè ells i els seus actes són el futur. Per tant, més enllà de coneixements esperem haver arrelat uns sentiments, unes pràctiques i uns valors que faci que el dia de demà utilitzin de la forma més indicada tot allò que han après.

Òbviament, no tenim la certesa que pel fet de passar per aquest tipus d'experiències els alumnes es converteixin directament en persones sàvies i solidaries, persones implicades i participatives. El que si és segur és que hi haurà més possibilitats que ho facin si ja ho han experimentat i han vist algunes de les coses del que ells mateixos són capaços de fer i les conseqüències positives que generen.

Conèixer experiències similars a la que estem portant a terme només ens dona esperances, ja que els efectes sobre els participants acostuma a tenir efectes molt positius. I els té especialment en aquelles persones que havien quedat més oblidades dins els sistemes educatius convencionals. Ajuda a millorar l'autoestima i els resultats acadèmics d'aquells que no superen amb èxit una escolarització centrada en el logos i en el raonament lògic i matemàtic. Ajuda a implicar als alumnes amb més absentisme. I per totes aquestes raons, creiem que és fonamental que pugui haver espais com els que aquí presentem. Amb això no volem dir que totes les pràctiques educatives hagin de ser com aquesta, però si que ha d'existir la possibilitat perquè tot alumne pugui tenir aquest tipus d'experiències.

Em de tenir present que, quasi per definició, tota educació és estreta, perquè és impossible enquadrar tot l'extens oceà de sabers en la contingència d'uns límits de temps i d'espai. Però necessitem ampliar les mires i possibilitats de les institucions educatives. Necessitem una escola que no tingui por a que els seus alumnes surtin de les aules. Una escola que es relacioni activament amb les altres institucions de la comunitat. Una escola que no es dediqui només a transmetre continguts. L'escola ha de convertir-se en un espai obert a l'aprenentatge, a la crítica, a la iniciativa i a la relació, on sigui l'alumne qui pugui, en la mesura del possible, prendre'n les regnes. Cal doncs una revolució educativa que permeti als alumnes treballar i incidir en l'esfera pública, perquè és en aquesta on les persones es descobreixen com a tals davant dels altres.

Un cop implicats en aquest tipus de projectes les altres pràctiques educatives ens resulten una mica més buides de sentit. I segurament és dotant a les pràctiques educatives de sentit, quan podem aconseguir implicar als nostres alumnes. Pot ser que ho fem d'aquesta o d'alguna altra manera, però cal que trobin sentit al que fan. Cal que els alumnes s'eduquin pel futur però des del present. Cal dotar de significat les experiències del dia a dia, pel seu propi valor, i no només fiscalitzades per una projecció futura.

El nostre projecte encara està en curs, però ja podem dir que la motivació i entusiasme de les alumnes està sent molt més gran que en anys anteriors, així com la qualitat de les propostes que s'estan treballant. La recomanació que fem a tota la comunitat educativa és que entrin al web un cop estigui enllestit i puguem ampliar la xarxa de relacions i persones implicades i beneficiades pel projecte.

En aquest sentit, aquesta comunicació és la primera pedra que posem en la difusió de tot aquest material que estem elaborant, ja que no només és important que posem tot aquest material a disposició de totes les mestres, sinó que en puguem fer difusió i sàpiguen que existeixen aquests materials. En aquest sentit, voldríem tractar d'establir enllaços entre el nostre web amb altres webs com "xtec" o "educaweb" perquè des d'allà es poguessin redirigir al nostre web. També hem pensat de fer un enviament informatiu, a través dels correus electrònics de les escoles, per difondre l'existència de tots aquests materials generats, tot i que creiem que el boca a boca serà molt important. Per això resulta clau que els primers recursos que pengem siguin de qualitat i d'utilitat per a les mestres, al mateix temps que incitin a la participació i segueixin ampliant les possibilitats del treball cooperatiu i en xarxa. Esperem que compartir aquestes experiències posi de relleu que cada cop hi ha més persones interessades, implicades i conscients del valor que tenen aquest tipus de pràctiques.

Esperem que dintre d'un mesos puguem obtenir els primers resultats de les accions que tot just ara hem començat. Estem segurs que caldrà anar millorant molts aspectes, tant del procés, com de les relacions, com dels resultats, però restem oberts a les aportacions que se'ns puguin anar fent i així poder realitzar les modificacions que calguin perquè tant el procés com el resultat siguin més enriquidors per a tothom. Per endavant els nostres esforços i implicació per tractar de corregir i millorar cada cosa que anem fent. Segur que entre tots aconseguirem enriquir-nos i millorar els nostres processos educatius.

Bibliografia

- AGIRRE, I. (2000) *Teorías y prácticas en educación artística: ideas para una revisión pragmatista de la experiencia estética*. Navarra: Universidad pública de Navarra.
- BAIN, K. (2006) *El que fan els millors professors universitaris*. València: PUV.
- COLÉN, M.T., GINÉ, N. y IMBERNON, F. (2006) *La carpeta de aprendizaje del alumnado universitario*. Barcelona: Octaedro /ICE-UB.
- EFLAND, A. (2002) *Una historia de la educación del arte: tendencias intelectuales y sociales en la enseñanza de las artes visuales*. Barcelona: Paidós.
- GARCÍA ROCA, J. y MONDANZA, G. (2002) *Jóvenes, Universidad y compromiso social. Una experiencia de inserción comunitaria*. Madrid: Narcea.
- KNIGHT, K. (2006) *El profesorado de educación superior. Formación para la excelencia*. Madrid: Narcea.

MARTÍNEZ, M. (Ed.) (2008) *Aprendizaje servicio y responsabilidad social de las universidades*. Barcelona: Octaedro / ICE-UB.

PRIETO, L. (Coord.) (2008) *La enseñanza universitaria centrada en el aprendizaje*. Barcelona: Octaedro /ICE-UB.

VVAA. (2008) *El docente novel. Aprendiendo a enseñar*. Barcelona: Octaedro / ICE-UB.